

מדינת ישראל- משרד החינוך
אגף א' מורשת, החינוך הדרוזי והצ'רקסי
הפיקוח על המורשת הדרוזית

16.6.2019

יג סיוון תשע"ט

לכבוד

מנהלי המחוזות

מפקחים כוללים

מנהלי בתי הספר- יסודי ועל יסודי

מדריכי מורשת דרוזית

א.ג.נ

חוזר מפמ"ר מורשת דרוזית - תש"ף

מנהלי בתי הספר, מדריכי מורשת דרוזית ומורים יקרים

שלום רב,

הוראה ולמידה של המורשת הדרוזית יתבססו על תכנית הלימודים, על עקרונות הלמידה המשמעותית המושתתים על ע.מ.ר. - ערך, משמעות ורלוונטיות וברוח תפקודי הלומד במאה 21. הכוונה היא לשלב בהוראה ובלמידה גישות חינוכיות ופדגוגיות עדכניות לצד התפיסה האידיאולוגיות של המורשת הדרוזית. הדגשים מרכזיים: ידע, מיומנויות וערכים. **בידע**: דגש על הוראת חינוך לשוני, כתשתית לכל תחומי הדעות בפיתוח תהליכי למידה. **פיתוח מיומנויות**: חשיבה, מיומנויות רגשיות, מיומנויות חברתיות, חושיות, ותנועתיות. **ערכים**: כתשתית לטיפוח נורמות התנהגות בחברה.

פדגוגיה מוטת עתיד

מותאם והכלה

תקשוב ומיומנויות המאה 21

סיסמה כל תלמיד מורשת ברשת

קישור למתנ"ה תש"ף: <http://matana.education.gov.il>

בעידן זה כולנו אמורים להתמודד עם שתי מגמות חשובות, מחד לשמר את המורשת התרבותית, ערכיה וצביונה הייחודי של החברה הדרוזית, ומאידך הצורך לתת מענה ראוי לשינויים האדירים המתחוללים בחברה, כאשר החברה הפכה לחלק מהכפר הגלובלי.

המורים צריכים להביא בחשבון שהתלמידים הדרוזים נחשפים לתכנים ולמסרים בתקשורת וברשתות החברתיות הפתוחות, ועליכם לנתב את הלימודים כך שיימנע סחף לרעיונות ואידאולוגיית עלולות לפגוע במרקם החברתי הדרוזי, תוך מתן דגש על טיפוח תחושת השייכות והזהות לעדה, לערכיה, ותוך מחויבות לערכי הדמוקרטיה והנאמנות למדינת ישראל.

תוכן עניינים

- הוראת המורשת בחינוך היסודי והעל יסודי
- בחינות הבגרות
- פיתוח מקצועי
- הדרכה
- פרויקטים, ימי עיון, אירועים וימי שיא

הוראת המורשת בחינוך היסודי והעל יסודי

- לימוד המורשת הדרוזית ישלב את הייחודי לדרוזים עם הערכים ההומניסטיים האוניברסליים, גישה שתכיר גם בזכותם של בני דתות, לאומים עדות וקבוצות אתניות שונות להתקיים וייתן מרחב לדעות ולהשקפות עולם בחברה הדרוזית ויחסי שכנות טובה.
- חשוב לתת ביטוי למורשת המשותפת לכל קהילות הדרוזים לצד המאפיינים הייחודיים לכל אחת מקהילות אלו הקשורים לסביבה ולתרבות בה הם חיים במזרח התיכון בעיקר וקשר עם דרוזים בתפוצות.
- שילוב אלמנטים דתיים מאושרים ע"י הרשות הרוחנית וחכמי הדת, פרשנויות ופירושים כתובים, מסורת בעל פה ובעיקר עיקרי האמונה, תולדות הנביאים, מצוות, מוסר וחגים.
- הוראת המורשת הדרוזית החלה בשנת 1977. יש לפעול ברוח [חוזר המנכ"ל](#) החדש שיצא לקראת תשע"ט ובהקצאת שעות על פי המתווה המפורט במתנ"ה תש"ף. אי הקצאת השעות הקבועות במתנ"ה, תהיה חריגה ותפגע בהשגת המטרות והיעדים שנקבעו.
- בימים אלה, הושלמו התכנים והספרים המיועדים לחינוך היסודי והם יוצאו לאור ויפורסמו באמצעים הדיגיטליים והכתובים, בימים אלה הושלם ואושר ספר כתה ז' ונכלל ברשימת ספרי הלימוד לתש"ף.

- תוכנית הלימודים 70% , 30% תשאף לתכנון ויישום לתהליכי למידה מגוונים וחדשניים אשר משלבים את תפקודי הלומד ומטמיעים אסטרטגיות חשיבה וחשיבה מסדר גבוה, שאלות עמ"ר שולבו כבר בשאלוני הבגרות בבחינות האחרונות בקיץ והם יהוו חלק אינטגרלי מהשאלונים בעתיד (ראו בהמשך פסקה בנושא).
- חשוב שהתלמידים במסגרת ה 30% יבצעו מטלות ביצוע, שאלות חקר, למידה מבוססת פרויקטים, PBL דיבור בציבור, פורטפוליו, או פיתוח יחידות תוכן מתוקשבות. רצוי לשאוף לסיים את פרק זה עד סוף כיתה י, כדי להשלים את התכנים הדרושים לבגרות ב 70% ולהיערך בהתאם בכיתה י"א.
- בתי הספר בחינוך היסודי והעל יסודי יתכננו בשיתוף עם הצוותים הפדגוגים, ההורים וגורמי הרשות הרחנית, ימי שיא וימי עיון למורים שיחזקו את החינוך הערכי, הזהות והשייכות לעדה תוך טיפוח תפקודי הלומד ומיומנויות מאה 21

בחינות הבגרות והערכה

להלן מספרי השאלונים:

27181 - 70%

27183 - 30%

27182 - משולב 70%+30 עבור נבחני משנה

27162 לתלמידים דרוזים הלומדים בבתי ספר עבריים ומזכים ב 2 יח"ל

27171+27172 - מבוטלים לכלל התלמידים, ולא ניתן להיבחן בהם.

- מבנה היחידות המורחבות (יחידה שנייה עד חמישית), יפורסם בהמשך לאחר אישור הוועדה המקצועית, ויחל עם אישור יו"ר המז"פ ויאורגן בשאלונים 27481+27483

- **תלמיד המעוניין להיבחן ברמת 5 יח"ל מורשת יגש לשאלונים הבאים :**

27181

27183

27481

27483

נבחן משנה שניגש ל 5 יח"ל במורשת הדרוזית יגש לשאלונים הבאים :

27182

27482

תלמיד שיגיש עבודת גמר במורשת הדרוזית, סמל השאלון הוא 27589

סמל השאלון הראשי ל 5 יח"ל הוא 27580

להלן משקלי השאלונים לתלמיד המעוניין להיבחן ברמת 5 יח"ל במורשת הדרוזית

27181 = 14%

27183 + 6% א

20% + 27182

לצורך השלמה ל 5 יח"ל ייבחן בשני שאלונים נוספים סה"כ 80%

56% = 27481

24% + 27483

או 80% + 27482

קישור חוברת בגרות <http://edu.gov.il/minhalpedagogy/exams/Pages/hp.aspx>

יש לשים לב לשינויים בארגון התכנים הדרושים ליחידות הבגרות אשר הופעלו החל משנהל

תשע"ח 1.9.17

- יחידה ראשונה- 70% - שאלון 27181 חובה

1. מי הם הדרוזים - עמ' 9-31 ← עמ' 23

2. פדאאל – עמ' 44-55 ← עמ' 12

3. סגירת מדהב – עמ' 104-109 ← עמ' 6

4. מקורות מדהב- עמ' 117-152 ← עמ' 36

5. העדה הדרוזית בישראל – עמ' 241-291 ← עמ' 50

6. מקאם הנביא שועייב עמ' 218-221 ← עמ' 6

סה"כ 134 עמודים

- יחידה ראשונה- 30% - שאלון 27183 / חובה

1. פרק שלישי : וחדאניה – עמ' 56-63 ← עמ' 7

2. פרק רביעי: אואמר ונואהי – עמ' 95-103 ← עמ' 8

3. עוקאל וגוהאל- עמ' 110-115 ← עמ' 5

סה"כ 23 עמודים

4. יש אפשרות לבחירת נושא מהמורשת לבחירת מטלת ביצוע, פורטפוליו, PBL בתיאום עם מורה המורשת ובאישור הפיקוח.

70%+30%=157 עמ'

- התכנים ליחידה המשולבת- נבחני משנה ובתי ספר בלי מגן 30%+70% - שאלון 27182 והתכנים

ליחידה השנייה המיועדת לתלמידים דרוזים שלומדים בבתי ספר מהמגזר היהודי והערבי-

שאלון מפמ"ר 27162 / חובה (יצוין כי תלמידים אלה יזוכו בשתי יחידות לימודי בגרות).

1. מעמד מקומות קדושים וחשיבותם לדרוזים 201-215 עמ' ← עמ' 15

2. דמויות ומנהיגים מודל לחיקוי 153-178 עמ' ← עמ' 26

3. מקומות קדושים בישראל 222-239 עמ' ← עמ' 18

סה"כ 59 עמ'

- הערה: תלמיד דרוזי שניגש לבגרות במורשת בב"ס לא דרוזי יבחן בשאלונים 27182 ושאלון 27162 ויזכה בשתי יחידות בגרות, סה"כ 212 עמודים.
- חשוב לציין כי עם אישור יו"ר המז"פ לתכנים המיועדים לשאלוני 5 היחידות הם יפורסמו בהתאם באתר הפיקוח על המורשת הדרוזית .
- מועדי בחינות הבגרות בשנה"ל תש"ף :
 - חורף ה' טבת 2.1.2020
 - קיץ יז אייר 11.5.2020

הנחיות לבחינה מותאמת במורשת :

תלמידים שנמצאו זכאים לקבוצת התאמות מרמה 3 לאחר שעברו אבחון פסיכודידקטי וקיבלו את אישור וועדת התאמות מחוזית, ייגשו למבחן מותאם . המבחן המותאם במורשת, יכלול את כל חומר הלמידה בבחינת הבגרות, אך יאפשר בחירה מגוונת, ודרישה למענה למספר מופחת של מטלות. הנחיות באתר הפיקוח על המורשת הדרוזית :

<https://sites.google.com/a/druzenet.tzafonet.org.il/moreshet/>

שאלות עמ"ר :

- בשנה הקודמת העמקנו את הערך, מעורבות והרלוונטיות (עמ"ר) בלמידה, בהוראה ובהערכה. הדבר בא לידי ביטוי בפיתוח המקצועי, בשיח בכיתה, ובהכנסת כ-5 נקודות העוסקות בעמ"ר בבחינת הבגרות. בשנה זו נעמיק ונרחיב את השיח על המעורבות, הרלוונטיות והערכיות בתוך הלמידה, ובהערכה. השנה נרחיב את שאלות העמ"ר במבחי הבגרות עד לכדי כ-10 נקודות לשאלה שתכלול סעיפי ידע וערכים. אנו מזכירים שעיקר מטרתנו היא הלמידה בכיתה, וחשוב להתאים את אופי ההוראה והשיח בכיתה לתפיסה זו.
1. האם לפי דעתך המועצה הדתית מטפלת במכלול הסוגיות והבעיות של העדה המדינה, הסבר ותן דעתך?
 2. הסבר כיצד משפיע עקרון "חופש הבחירה" על החברה הדרוזית, תן דעתך?
 3. לאור סקירת משמעות הזהויות השונות, כיצד אתה מגדיר את זהותך, מדוע?
 4. סוגיית השכלת הבנות הדרוזיות נדונה במוסדות העדה, תן דעתך והסבר?
 5. מה היא לדעתך מידת הפנמת הערכים, ויישומם בקרב בני הנוער הדרוזים בימינו? הסבר.
 6. כיצד אתה מסביר את הקשר הטוב בין בני העדה, הדתיים והחילוניים למרות שכל צד חי ע"פ השקפת עולמו?

עיקר התבחינים בשאלות עמ"ר שבמחווון בשנה הקרובה יתבססו על :

- פרטי מידע מופיעים באופן מדויק .
- נקיטת עמדה ע"י התלמיד, והצגת עמדה המופיעה בשאלה .
- הבאת נימוקים שתומכים בעמדת התלמיד, אשר התבסס עליהם .

תמונה ישראלית:

תמונה ישראלית" הוא מיזם חדשני המעניק חוויות לימוד ייחודית, באמצעותו יכולים תלמידים לחוות עשרות אירועים מרכזיים שעיצבו את המדינה, לחקור אודותם ולהעמיק בהם.

המיזם כולל שלושה חלקים :

1. ציר זמן מודפס המיועד לתלייה בבית הספר.
 2. אפליקציית מציאות רבודה, הניתנת להורדה לטלפון חכם ומיועדת לשימוש בקרבת ציר הזמן המודפס.
 3. אתר אינטרנט " 70שנה למדינה" המציע מידע נוסף להעמקה וכן פעילויות חינוכיות משלימות.
- משרד החינוך, בהובלת המזכירות הפדגוגית פיתח את המיזם " תמונה ישראלית" לרגל שנת ה-70 למדינה.
- המיזם נועד לשימוש בשנים הבאות, מזמינים את כולכם להשתמש ב"תמונה הישראלית", להינות ממנה, להרחיב ולהעמיק בנושאים רלוונטיים וגם לשלב אירועים נוספים.

- **לפרטים נוספים, בקישור הבא: "תמונה ישראלית"**

פיתוח מקצועי:

- השתלמויות לפיתוח מקצועי לסגל הוראה בחינוך היסודי והעל יסודי יתקיימו בפסגות עוספיה, ירכא, פקיעין וקצרין. השתלמות קיץ תתקיים בבית יציב או מרכז השתלמות שלומי
- מועדה ההשתלמויות והתכנים שלהם יפורסמו בתחילת שנה"ל תש"ף, באתרי הפסגות והפיקוח על המורשת
- השנה יושם דגש על פיתוח אסטרטגיות הוראה רלוונטיות למקצוע המורשת, פיתוח יחידות תוכן מתוקשבות והוראת למידה מקוונות.
- חלק מהפיתוח המקצועי יוקדש להכנת תכנים לשני בתי ספר שיבחרו לפיילוט " ממיר בגרות".

אני שמח לבשר כי תוכנית הרחבת ההסמכה להוראת המורשת הדרוזית, תמשיך בתש"ף

אוכלוסיית היעד:

1. בעלי תואר ראשון ותעודת הוראה המעוניינים בהרחבת הסמכה להוראת מורשת דרוזית.
2. מורים בפועל בעלי תואר ראשון וחסרי תעודת הוראה המעוניינים בהכשרה להוראת מורשת דרוזית.

היקף הלימודים בתוכנית:

1. בעל תעודת הוראה 38 ש"ש במשך שנה.
2. חסרי תעודת הוראה 62 ש"ש במשך שנתיים

על סדרי הרשמה, ושכ"ל תבוא הודעה מסודרת מהמכללה ותשלח לכל בתי הספר בהמשך.

תעודת הסיום:

תעודת הוראת מורשת דרוזית בכתות א-ו ובכתות ז-י בהלימה להתנסות המעשית והקורסים הדידקטיים.

לפרטי רישום:

<http://www.arabcol.ac.il>

לינא נבואני

טלפון: 049515562

E-mail: linan@arabcol.ac.il

הדרכה:

- מערך הדרכה בחינוך היסודי ובעל יסודי יקדם את עקרונות הלמידה המשמעותית והטמעת תפקודי הלומד, תוך פיתוח אסטרטגיות הוראה ולמידה רלוונטיות למקצוע המורשת הדרוזית.
- הדרכת מורים חדשים והערכת יישום התכנים והספרים החדשים במורשת הדרוזית.
- הכוון מערך ההדרכה, זמין גם באתר הפיקוח על המורשת הדרוזית :
<https://sites.google.com/a/druzenet.tzafonet.org.il/moreshet>

פרויקטים:

- פרויקט מסע נוער דרוזי לחיזוק המורשת וגיבוש הזהות במסגרת פרויקט " מסע ישראלי" מסע ערכי ושורשי בנופי ארץ ישראל המשלב לימודי מורשת והכרת הפסיפס התרבותי הישראלי.
- בכל שלב חינוך תגובש תוכנית בהתאם למתווה.
- תלמידי היסודי יבקרו בשני אתרי מורשת קרובים בתוך הישוב או בישוב קרוב ובנוסף ויותאמו מפגשים עם תלמידים מתרבויות אחרות, ערבי ויהודי. יכירו, ילמדו ויקיימו פעילות משותפת.

- תלמידי חט"ב יבקרו בשני אתרי מורשת מחוץ ליישוב ויקיימו שני מפגשים עם תלמידים מתרבויות אחרות ערבי ויהודי.
 - תלמידי תיכון יקיימו מסע, יום או יומיים באתרי מורשת מרוחקים מיישובם, אפשרויות גליל, גולן וכרמל, ויקיימו פעילות משותפת עם תלמידים מתרבויות אחרות.
 - הפעילות יתואמו עם המפמ"ר ומערך ההדרכה במורשת הדרוזית, עם הפיקוח על חברה ונוער, של"ח, הראשות הרוחנית הדרוזית, רשות הטבע והגנים וקק"ל.
 - מסעות וטיולים בתיאום מול מינהלת הטיולים ובהתאם לנהלים במשרד החינוך.
 - אירועים מתוכננים וימי שיא :
- הפעילויות מתוכננות לפי לוח גאנט ארצי ומחוזי להלן הקישור :

<https://drive.google.com/file/d/0B7JnbT-Cn5mAdGNGZjc1WTVcUGVfeG9ETFdpZfV3bFF6UjQw/view?usp=sharing>

חלוצי הערכה ותמר :

מנהלי התיכון המעוניינים להשתתף בהפעלת תוכניות תמר וחלוצי הערכה בבגרות, מתבקשים להודיעני לא יאוחר מ 9.10.19 ולעיין בהנחיות בקישור הבא :

<http://meyda.education.gov.il/files/HighSchool/nohalhaluzty.pdf>

ימי היערכות לתש"ף:

רכזי וצוותי המורשת בבה"ס מתבקשים לקיים ישיבות במסגרת ימי היערכות לחשיפת תיק מורה ותיק תוכנית לימודים כדי לפעול על פיהם. פרטים באתר הפיקוח על המורשת הדרוזית :

[/https://sites.google.com/a/druzenet.tzafonet.org.il/moreshet](https://sites.google.com/a/druzenet.tzafonet.org.il/moreshet)

תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה:

תיק תוכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תוכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים.

תיק תוכניות לימודים כולל את :

1. הידע הנדרש על פי תוכנית הלימודים.
2. המיומנויות המרכזיות בכל תחום דעת (קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות).

3. הערכים המרכזיים בתחומי הדעת השונים.

בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית.

התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-21.

[קישור לתיק תוכניות לימודים](#)

בכבוד רב,
ג'מיל ח'טיב – מפמ"ר מורשת דרוזית

העתקים :

- ד"ר מירי שליסל-יו"ר המזכירות הפדגוגית
- גבי דליה פינג- סגנית יו"ר המז"פ ומנהלת אגף א לפיתוח פדגוגי
- מר יובל אוליבסטון- מנהל אגף אי מורשת
- גבי איה חיר אלדין - מנהלת אגף חינוך דרוזי
- ד"ר אורנה שמחון- מנהלת מחוז הצפון
- ד"ר סער הראל – מנהל מחוז חיפה
- מר דויד גל- מנהל אגף בחינות
- גבי דסי בארי- מנהלת אגף אי על יסודי
- גבי אתי סאסי – מנהלת אגף אי יסודי